

Η Αθήνα

του 5^{ου} αιώνα

Περιεχόμενα

- Γιατί μας ενδιαφέρει η Αθήνα του 5ου αιώνα;
- Βασικές αρχές της Αθηναϊκής δημοκρατίας
- Το αρχαίο θέατρο
  - Προτομές των τραγικών ποιητών του αρχαίου θεάτρου
  - Αρχαίο ελληνικό θέατρο Επιδαύρου
- Πολίτευμα και κοινωνία στην αρχαία Αθήνα
- Η Βουλή της αρχαίας Αθήνας
  - Η Βουλή της αρχαίας Αθήνας (εικόνες αναπαράστασης)
- Η καθημερινή ζωή των αρχαίας Αθήνας
- Η θέση της γυναίκας και των παιδιών στην αρχαία Αθήνα
- Ταφικά έθιμα

Γιατί μας ενδιαφέρει η Αθήνα του 5ου αιώνα;

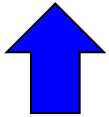
Η **αθηναϊκή δημοκρατία** διαμορφώθηκε κατά το τέλος του 6ου π.Χ. αιώνα, και έφτασε στο απόγειό της λίγο **μετά τα μέσα**

του 5ου μ.Χ. αιώνα, με κύριο πρόσωπο τον Περικλή. Το ότι η δημοκρατία ανάγεται στην Αθήνα του 5ου π.Χ. αιώνα, ο οποίος συν τοις άλλους δημιούργησε έργα ύψιστης πνευματικής και καλλιτεχνικής αξίας, τα οποία αποτελούν το υπόβαθρο του Δυτικού πολιτισμού, αποτελεί ύψιστη αναγνώριση του ελληνικού πνεύματος.

Η αθηναϊκή δημοκρατία ήταν η πιο σημαντική κατά την αρχαιότητα, και σήμερα αναγνωρίζεται ως η αρχαιότερη του κόσμου. Αποτελεί το πιο μελετημένο, και το πιο επίκαιρο, θα έλεγα, θέμα της κλασικής ελληνικής ιστορίας.

Επιπλέον, δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της **αθηναϊκής δημοκρατίας** διαμορφώθηκαν υπερχρονικές και καθολικές αξίες, στις οποίες έστρεψε την προσοχή της η Ευρώπη κατά τη διάρκεια της **Αναγέννησης** (14ος – 16ος αιώνας). Η αξία της αθηναϊκής δημοκρατίας επαυξάνεται και από το γεγονός ότι προέκυψε χωρίς αντίστοιχο πρότυπο και χωρίς προηγούμενη θεωρητική επεξεργασία, και έφτασε στο απόγειό της μέσα σε λίγες δεκαετίες, ενώ στη σημερινή της μορφή έφτασε μετά από διεργασίες που διήρκησαν πάνω από δύο εκατονταετίες.

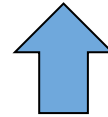
Περικλής
(5ος αιώνας π.Χ)

Αναγέννηση
(14ος – 16ος αιώνας)

Σύγχρονη δημοκρατία
(σήμερα)

Βασικές αρχές της Αθηναϊκής δημοκρατίας

Η άμεση αθηναϊκή δημοκρατία έδωσε σε όλους τους Αθηναίους πολίτες ίσα δικαιώματα, τα οποία καλύπτουν τους ακόλουθους τρεις χώρους: την ισοπολιτεία, την ισονομία και την ισηγορία.

- ❖ Η **ισοπολιτεία** εξασφάλιζε την νομική ισότητα όλων των πολιτών απέναντι στο κράτος.
- ❖ Η **ισονομία** ταυτιζόταν με το δικαίωμα ισότητας στον πολιτικό λόγο, με την ελευθερία του λόγου, αλλά και γενικότερα της ελευθερίας.
- ❖ Με την **ισηγορία** εξασφαλιζόταν η ελευθερία του λόγου.

Το αρχαίο θέατρο

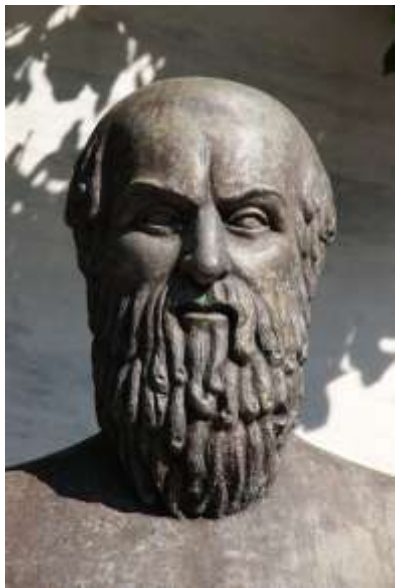
Το θέατρο στην Αθήνα του 5ου αιώνα μ.Χ. έφτασε στο αποκορύφωμα του με τα έργα των τραγικών ποιητών **Αισχύλου, Σοφοκλή και Ευριπίδη**, και τις κωμωδίες του **Αριστοφάνη**.

Τα θεατρικά έργα της περιόδου εκείνης χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: στις **τραγωδίες**, στο **σατυρικό δράμα** και στις **κωμωδίες**. Το σατυρικό δράμα διαφέρει από την κωμωδία, στο ότι ο χορός αποτελούνταν από άτομα που παρουσιάζονταν ως Σάτυροι, οι οποίοι ήταν οπαδοί του θεού Διονύσου. Η κωμωδία καλλιεργήθηκε μετά την τραγωδία και το σατυρικό δράμα, με κορυφαίο δημιουργό τον Αριστοφάνη.

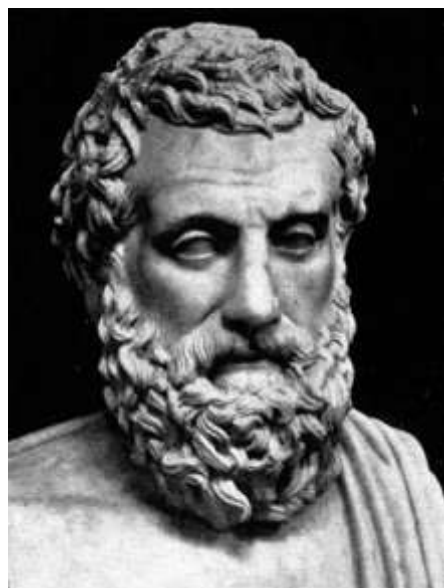
Το αρχαίο δράμα αποτελούσε μια τετραλογία, απαρτιζόμενη από τρεις τραγωδίες που παρουσιάζονταν η μια μετά την άλλη, και ένα σατυρικό δράμα, σκοπός του οποίου ήταν, ως καταληκτικό έργο, με τα ευτράπελα που παρουσίαζε να ανακουφίσει τον συναισθηματικό φόρτο των θεατών από τις τραγωδίες, δημιουργώντας ένα εύθυμο κλίμα. Η κωμωδία δεν ήταν μέρος του αρχαίου δράματος, αλλά αποτελούσε αυτοτελές έργο.

Μεταξύ των θεμάτων που διαπραγματεύθηκαν οι θεατρικοί συγγραφείς ήταν και ο **πολιτικός λόγος**. Με πολιτικό λόγο δεν εννοούμε τον κομματικό λόγο, όπως αυτός χρησιμοποιείται από τους πολιτικούς της εποχής μας, αλλά την κριτική που ασκούσαν οι Αθηναίοι πολίτες για την κοινωνία, για το πολίτευμα της πόλης, για θέματα δικαίου, και άλλα που αφορούσαν την καθημερινότητά τους.

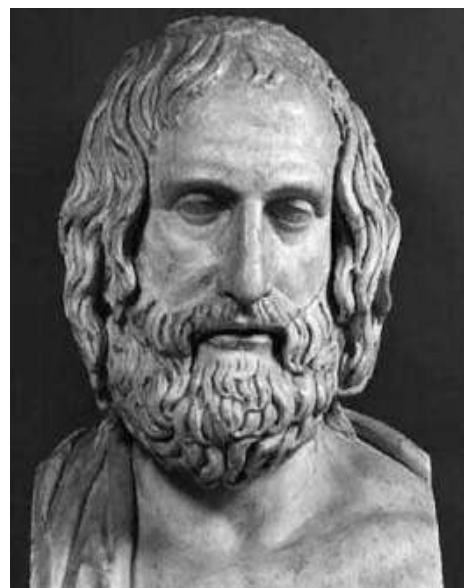
Προτομές των τραγικών ποιητών του αρχαίου θεάτρου

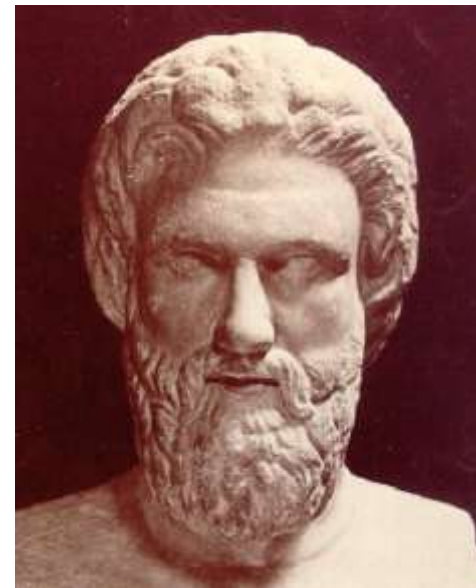
Αισχύλος

Σοφοκλής

Ευρυπίδης

Αριστοφάνης

Αρχαίο ελληνικό θέατρο Επιδαύρου

Πολίτευμα και κοινωνία στην αρχαία Αθήνα

Η ειρήνη που επικράτησε μετά τους Περσικούς πολέμους (445π.Χ.) ήταν πολύτιμη για την Ελλάδα και ιδιαίτερα για την Αθήνα. Στα χρόνια αυτά η Αθήνα έφτασε στη μεγάλη της ακμή. Η περίοδος αυτή ονομάστηκε «**Χρυσός αιώνας**». Η μεγάλη ανάπτυξη οφείλεται από τη μια στην προσωπικότητα του **Περικλή** και από την άλλη στη γέννηση της δημοκρατίας στην πόλη της Αθήνας.

Στα χρόνια του Περικλή, η εξουσία της πόλης πέρασε ολοκληρωτικά στα χέρια του λαού. Οι πολίτες ήταν υπεύθυνοι για την πιστή τήρηση των νόμων. Βασικό χαρακτηριστικό του δημοκρατικού πολιτεύματος είναι η ελευθερία που προσδιορίζεται από το νόμο και η αξιοπρέπεια του Αθηναίου πολίτη.(πηγή 1)

Όλοι οι Αθηναίοι πολίτες που είχαν πλήρη πολιτικά δικαιώματα, συγκροτούσαν την **Εκκλησία του Δήμου**. Ήταν ένα σπουδαίο σώμα, όπου οι πολίτες συνεδρίαζαν και έπαιρναν αποφάσεις για σημαντικά θέματα που αφορούσαν την πόλη. Η **Εκκλησία του Δήμου** είχε σπουδαίες δικαιοδοσίες.:

Ψήφισε τους νόμους.

Αποφάσιζε για κήρυξη πολέμου ή για σύναψη ειρήνης.

Εξέλεγε ορισμένους άρχοντες.

Καθόριζε την εξωτερική και αμυντική πολιτική του αθηναϊκού κράτους

Η Βουλή της αρχαίας Αθήνας

Η **βουλή** των πεντακοσίων ήταν το σώμα των αντιπροσώπων του λαού που συμμετείχε στη διακυβέρνηση του κράτους. Τον 5ο π.χ. αι. οι Αθηναίοι πολίτες ήταν χωρισμένοι σε δέκα φυλές. Οι πεντακόσιοι **βουλευτές** (πενήντα από κάθε φυλή) κληρώνονταν για ένα χρόνο.

Έργο των **βουλευτών** ήταν η προετοιμασία όλων των θεμάτων που επρόκειτο να συζητηθούν στην εκκλησία του δήμου.

Όλοι οι κάτοικοι χωρίζονταν ανάλογα με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, σε τρεις τάξεις:

- ❖ Αθηναίοι πολίτες θεωρούνταν οι πολίτες^ο που είχαν Αθηναίους και τους δυο γονείς τους.
- ❖ Μέτοικοι ονομάζονταν οι ελεύθεροι έλληνες ή οι ξένοι που είχαν εγκατασταθεί στην Αττική.
Δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα
- ❖ Οι δούλοι στην αρχαία Αθήνα, όπως και σε άλλες πόλεις, ανήκαν στην κατώτερη τάξη.

Η Βουλή της αρχαίας Αθήνας

(εικόνες αναπαράστασης)

Η καθημερινή ζωή των αρχαίας Αθήνας

Οι άνθρωποι που κατοικούσαν στους αγροτικούς δήμους καλλιεργούσαν τα χωράφια τους και μετέφεραν τα προϊόντα των περιβολιών τους όπως λαχανικά, φρούτα, λάδι και κρασί στο χώρο της αρχαίας Αγοράς. Εκεί ζούσαν και εργάζονταν όλοι οι τεχνίτες της Αθήνας. Εδώ μαζεύονταν καθημερινά οι Αθηναίοι για να συζητήσουν πολιτικά θέματα, να κάνουν εμπόριο, να ψυχαγωγηθούν και να γυμναστούν. Παράλληλα σ' αυτό το χώρο χτίστηκαν λαμπρά οικοδομήματα για να στεγάσουν τις δημόσιες λειτουργίες της πόλης. Η **Αγορά** της Αρχαίας Αθήνας ήταν η «ψυχή» της πόλης.

Μέσα στην οικογένεια ο ρόλος του κάθε μέλους ήταν καθορισμένος. Οι άνδρες ασχολούνταν με τις εργασίες τους και συμμετείχαν στη δημόσια ζωή της πόλης όπως στην εκκλησία του Δήμου, στη βουλή και στα δικαστήρια. Μια από τις συνηθισμένες διασκεδάσεις των ανδρών ήταν τα περίφημα «συμπόσια». Γενικά οι άνδρες περνούσαν τις περισσότερες ώρες της ημέρας έξω απ' το σπίτι.

Η καθημερινή ζωή των αρχαίας Αθήνας

www.AncientAthens3d.com

Η θέση της γυναίκας και των παιδιών στην αρχαία Αθήνα

Αντίθετα με τους άνδρες οι γυναίκες ήταν πολύ περιορισμένες. Η καθημερινή τους απασχόληση ήταν η φροντίδα του σπιτιού και η ανατροφή των παιδιών. Δεν είχαν το δικαίωμα να μορφώνονται και έβγαιναν από το σπίτι τους σε σπάνιες περιπτώσεις, όπως σε ορισμένες δημόσιες γιορτές. (πηγή 1)

Τα αγόρια όταν γίνονταν 7 χρονών πήγαιναν σχολείο. Βασικά τους μαθήματα ήταν ανάγνωση, γραφή και αριθμητική. Μάθαιναν ακόμα μουσική και η άσκηση του σώματος γινόταν στα γυμναστήρια. . Εκτός απ' το σχολείο, το παιχνίδι παίζει σημαντικό ρόλο στην καθημερινή τους ζωή.

Ταφικά έθιμα

Στην Εποχή του Ομήρου υπήρχε η αντίληψη ότι ο νεκρός κατευθύνονταν προς τον Άδη, αντίληψη που κυριάρχησε και κατά την Κλασική Περίοδο. Τον 5ο αι. π.Χ. η διαδικασία αυτή γίνονταν σταδιακά.

Απαιτούνταν η καθοδήγηση του Χάρου και του Ερμή Ψυχοπομπού προκειμένου να περάσει η ψυχή στον Κάτω Κόσμο.

Ο ενταφιασμός περιλάμβανε τα παρακάτω στάδια: ¹⁵

1. την πρόθεση
2. την εκφορά
3. το περιδειπνο
4. τις ετήσιες προσφορές στη μνήμη των νεκρών

Δεν είναι γνωστό πότε το πένθος λάμβανε τέλος. Κάποιου είδους τελετή, η οποία διασφαλίζει ότι έχουν γίνει τα δέοντα απέναντι στο θανόντα επέτρεπε στην οικογένεια να επιστρέψει στους πρότερους ρυθμούς της ζωής.

Οι τελετές που σχετίζονταν με το θάνατο αποτέλεσαν συχνά το έναυσμα για όσους δεν είχαν κληρονόμους να αποκτήσουν (δηλαδή να υιοθετήσουν) προκειμένου να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του περί του θανάτου εθιμοτυπικού, γεγονός που αποδεικνύει τη σημασία που έδιναν σε αυτές οι άνθρωποι της Κλασικής Περιόδου.

Τελος παρουσίασης

Επιμέλεια

Αγγελική Κυρίτση

Βασιλική Ζαφείρη

Μελίνα Λακιάρα

Φωτεινή Σταμούλη

16

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ